

İshak Kuşu

Halime TOROS

Akşam alacasıydı. Aşkların, yitiklerin, yitip gitmelerin ince bir sızı olup burun direğini sızlattığı saatlerdi. Dişsiz ağızlardan bir haykırış gibi çıkan hüznü şarkıların vaktiydi. Yaşlıların korkuya düştükleri, şükre ve tevekküle sığındıkları gün batımı ıssızlığıydı.

Parmaklara dolanan yumak iplikleri gönülsüz bir vazgeçişle çözüldü. Sevgililerin ve çocukların elleri de. Erkekler eve gelmek üzere çarşıdaki son alışverişlerini yaptılar. Ezan çiçekleri de kulak kesilmiş, müezzinin nidasını bekliyordu. Zaman o zamandı. Saat yönünde kıvrılarak çanak yapraklarını açtıklarında ev önleri sarıya boyandı. Vakitten vakte bir çiçekten geçildi.

Radyoların sesi kısıldı. Romatizmalı kadınların sızıları arttı. Bebekler, âdet olduğu üzere ağlamaya başlayıp çam ağaçlarından düşen tırtıllar gibi annelerinin kucığına tutundular.

Gökyüzü, *Avrat Yatağı*'nin girişindeki katran ormanından bulanmaya başladı. Kadınlar “Sis basacak yine” diye mırıldandılar. Çocuklar çağrıldı sokaklardan, bahçelerden; “Şimdi baban gelecek!” ünlemeleriyle. Sonra herkes sisin gelip kar sessizliğine bürümesini ortalığı, dar sokakları, kapı önlerini, çatıları kat kat örtüler altına almasını beklemeye koyuldular.

Günün bu saatleri, gidenleri tuhaf bir önseziyle beklemenin vaktidir. Eşikte bir karaltıdır, bir çağırıştır belki de, yan odada bir tıptırdır insana öyle gibi gelen, size çalmıyormuş hissi veren korna sesidir ya da. Sis evlerin üzerine abandığında, yalnızların kapıları açık kalır bir tek. Onlar sızılarının, yürek sıkıntılarının, yaraların üzerini açacak, acıtacak bu sessiz istiladan kaçmazlar. Olmadık şeyleri hatırlamaktan ürkmezler.

Zihnin en kuytu köşelerine iteklenen yaralı ‘ben’ler, hiç olmamış kadar uzak duran yaşanmışlıkları sürüyerek daha dün olmuşçasına yakınlaştırırlar bu saatlerde. Günün gerçekliği bozulur. Yalnızlar bir ‘şimdi’de asılı kalır. Ne bir adım öteye ne de bir adım beriye kıpırdanabildiği bungun vakitlerde işte, açık kapıların ardında bekleyenlerin olduğunu bir sis bilir, bir de onlar. Şimdi yüzleşme vaktidir;

Öykü

hayatla, aşkla, ölümle ve o yaralı 'ben'le. Yaşayıp giderken fark edilmeyen şeyler üzerine dalıp gitmenin ve istihzanın... Acı bir alayla radyodan yükselen şarkılara eşlik etmenin...

Konuşmaktan, ağız dolusu gülmekten, bir çehreye gülümsemekten çoktan vazgeçmiş takma dişler, yemek sonrası su dolu kavanozlarına çekilip atıklarından arınırken duyulmaya başladı kocamış kurtların ve pörsük etlerin sesi. Bölünmüş uykuların arasında ayak sürüyüşleri... Tıpırtılar, su, ilaç ve *Kur'an*, toprak kokusu, öte yakadan çağıran sevgili ölümler, ahiret yurdunun acz içinde yumruklanmış kapısı... Bir kıyamet ihtarı: "*Kün fe- yekûn gideceğiz*" Hayatın kaygısız dili: "*Sağ baş yastık ister mi?*" Toprağın ve yatağın kabul etmediği kösnül bedenler gecede yolunu şaşırıp çarpınıp durdu pencerelere, kapılara, şarkılara... Karanlık gecede bir İshak kuşunun ötüşüne; kederli bir haykırıyla, köpeklerin havlamaları karşılık geldi. Sonra her şey duruldu. Öyle ki Yusuf, o kederli haykırıya değil de, dalından düşen bir elmanın toprakta yuvarlanırken çıkardığı sese uyanmış oldu. Bir gece keleşini akrep sanıp hırsla öldürdü. Doğrulup kalktı. Doğrulup baktı.

İki kanadı da sonuna kadar açılmış pencerenin önündeki divanda oturuyordu kadın. İstasyonlar arasında kalmış radyosundan cızırtılar geliyordu. Gece kundağı yapılmış başını iki yana sallarken fark etti Yusuf, sisin dağılmış olduğunu. Bir salyangozun elma ağacında bıraktığı izi görecektir kadar berrak, kaynak suyu duruluğunda, bütün çitirtileri uykusuz insanlara taşıyacak kadar akışkan gökyüzü; kadınsa elindeki namaz örtüsünü bir halkanın ucundaymışçasına coşkuyla sallıyor. Ancak müzik sustuğunda, giysisinde bir teyel ipliği görmüş de almak istemiş gibi elini eteğine götürüp kaldırıyor. Kesik bir gülüş düşürüyor beyaz bacaklarına. Can havliyle eteğini aşağıya doğru çekiştirip biraz nefeslendikten sonra bluzunun düğmelerini çözmeye çalışıyor tek eliyle. İşte o haykırı! Uykuları tedirgin eden ve köpek havlamalarına karışan...

Upuzun kırmızı dili dışarı sarkmış zümrüt siyahı köpeği kadının penceresinin altında tam havlayacakken fark edip güçlükle çağırıyor. Homurdanarak gelip rüyalarına giriyor. Bir kadını gözetlemiş olmaktan hoşnut, yalanıp duruyor. Sis basıyor ortalığı yine. İnsanların teninde geziniyor. Pencerelerden sızıp kırkı çıkmamış bebeklerin süt kokulu nefeslerine bulaşıyor. Lohusa yataklarını basıyor. Haykırımlar ve yakarmalar ona kadar ulaşıyor. Sıkıntıyla doğruluyor yerinden. Ayaklarının altında "gitme" diye gıcırdayan tahta basamakları çabuk çabuk iniyor. Hiç çırpılmamış naylonlar serilip altına, gülüşüp oynaşmamış, bakır taslara doldurulup konu komşuya gönderilmemiş, ancak olgunlaştığında dalından düşen karadut ağacına ulaşıyor sonunda. Her adım atışında bir yumuşakçaya basıyormuş hissi veren karadutlarla yapış yapış ayakkabılarının altı.

Döndüğünde temizlemeli. Eğer dönebilirse, kanatasıya kadar ayakkabılarını, yıkamalı. Kimse görmemeli! Uzanıp sofa kapısının mandalını açıyor; ışığın geldiği odaya doğru yürüyor.

Sisin arasından seçmeye çalışıyor Yusuf'u. Örtüsünü düzeltip üstüne başına çeki düzen verirken, "Sen de kimsin!" diye soruyor.

Çaldığım bütün kapılarda "Kim o?" sorusuna aynı yanıtı vermenin alışkanlığıyla cevaplıyorum kadını:

– Benim!

Ama biliyorum, benim 'ben' olarak sende karşılığım yok. Ben olarak burada işim yok. Ben olarak bir rüyadayım. Sen bilmiyorsun. Eline kahve fincanı tutuşturulup komşuya gönderilmiş bir çocuk muyum ben? Öyle davranıyorsun. Bu yüzden sesimi kalınlaştırıp 'ben'ime vurgu yaparak BEN geldim diyorum.

– Kimseyi beklemiyordum ki! Dümbük yıllar önce öldü hem. Kadın terzisi dümbük! Allah yanına bırakmadı yaptıklarını.

– Neden birini bekliyormuş gibi oturuyorsun öyleyse? Kimi bekliyorsun? Söyle, ben de bekleyeyim.

– Hiç kimseyi, deyişindeki edadan anlıyorum ki, bekleyecek kimsesi kalmamış yalnız bir kadının kucağına bırakılmışım. Yapayalnız bir kadına oyalansın diye yollanmışım. Bilmiyorum niye böyle hissettiğimi ama... Kadının hiçbir şey beklemeyen dingin yalnızlığına sahip olmak, sisler içinde kaybolmak, adımı ve geçmişimi unutup divanın ucunda eğreti oturup onunla beraber, hiç kalkmamak üzere hem de, karadutların toprağa düşüşünü bile duyabileceğimiz sessizliği yaşamak, açılmış beyaz bacaklarından taşan varisli damarları okşamak, tıpkı onun gibi haykırarak şarkıları en yaşlı sesimle dize getirmek, eyeri alınmış huysuz ve yaşlı bir at olmak, ölüm anını bütün sahiplenmelerden, hesaplardan, gözü arkada bırakan şeylerden arınmış olarak karşılamak, böyle upuzun cümleleri artık hiç kurmamak, kelimelerden ve oyunlardan, binbir özenle kurup sonra bozduklarımızdan uzaklaşmak için şiddetli bir istek duyuyorum.

Güçlkle diyor ki: "Çok gençtim dul kaldığımda rahmetli ablam gibi ama dokunmadı bana kimse dokunamazdı bana dümbük bile ki hep genç kız kaldım ben ruhumla yaşlanan bedenimi sürüyerek geçirdim yılları da hayat işte oyalanacak eğlenecek bir şey vermedi bana can sıkıntısı gözlerimin altında mor halkalar nasıl dolduracağımı bilemediğim günler kabir azabı oldu da bacaklarıma yılanlar yürüdü mor günahlarımı sürümekten yoruldu her akşam sisi beklemekten daha ne kadar sürecek böyle?"

– Yapma Sisti! Bir sen misin? “

– Benim adım Sisti değil!” diyor. Ne o öyle, köpek adı gibi!

– Köpeklere köpek adları verilmiyor ki artık! Hem köpek olsaydın keşke. Anneleri, babaları, dayıları, teyzeleri var köpeklerin. Kalabalık aileleri var. Kucaktan hiç inmiyor köpekler. Koca kadınsın, kucağa sığmazsın gerçi, ama en azından denerlerdi. Taraz taraz olmuş saçlarını yıkayıp tararlardı. Köpeklerin sığıp senin sığmadığın kapılardan geçerdin. Çocukların en iyi arkadaşı olurdun. Çocuklar sever bilirsin; köpekleri, kedileri, kafes kuşlarını, su kaplumbağalarını... Seni de severlerdi görebilselerdi. Şu hayatta köpeklere imreneceğin aklına gelir miydi?

– Öyle ballandırdın ki, iğrendim. Şu hayatta köpekleşeceğime ölsem daha iyi. Ölsem de görmeseydim diyeceğim şeyler yaşadım hayatta. Görseydim de ölseydim diye bekliyorum şimdi de. Tutmuş bana...

– Ne demişim? Avrat Yatağı'nın delisi dememişim ya! Sisti demişim. Senin için sis'ten türetmişim.

– Kırık bir bağ çubuğuyum ben. Kuru bir çubuğum. Ne desen, ne söylesen, ne yapsan da yeşermem artık. Sorarsan söylemem. Kırık bir çubuğum... Bağ çubuğuyum.

– Koy başını dizime, öykümü dinle demişti: “Dur gitme! Bak ne varmış, her şeyi bırakıp gitmek isteyen bir adam varmış. Az bi dolanıp belki dönerim yine, ama bırak da gideyim, diye yalvarırmış.” Gerisini hatırlamıyorum. İçim geçmişti. Tastamam o kadar uyumuştum. Körün biri, kadına arkamı dönüp ormanın içinde yitip gittiğimi söylüyordu. Bir hikâyenin içinde yitip gitmişim meğerse. Bir çıkışı var mı, anlat da bileyim!

– Verdiği her şeyi katıp katıştırdım. Ne nerede bilemem ben! Kuru bir çubuk... Bağ çubuğu. Sana vereceğim bir şey yok! O hikâyeleri kadın, benim olsun diye verdi. Bir adım daha atma! Yaklaşma!

– İtin önüne atsan it yemez seni. Kepeğe katsan at yemez. Tutuştursam yanmaz, dokunsam uyanmazsın. Sorsam anlatmazsın. Zorbalık olduğunu bile bile yaptığının, yaklaşıyorum. Bütün adı konmuş ilişkiler kadar çirkinleştirme pahasına dokunuyorum. Bir **çıt** sesiyle rüya kırılıyor, beden dağılıyor. Beyaz bacaklara hapsolmuş yılanların yuvalarından çıkarak boynuma dolandığını, dulların lanetinin vücudumda gezindiğini, “Allah var” diye haykırarak uyandığımı, kapının eşliğinde kaygılı yüzüyle annemi, geceyi, yaşamı, burayı, ötesini birbirine karıştırıyorum.

– N’oldu Yusuf?, diye soruyor.

– Yok bi şey, diyorum.

Yüzüne gölgeler iniyor. Bu tuhaf, kaba, çirkin adamın annemdeki karşılığının hâlâ çocuk olması, paşa çayı içen çocuk imgesiyle beni bağdaştırabilmekteki eşsiz yeteneği, ne yaparsam yapayım sevmekte gösterdiği direnç ile işte bu kadın. Tersleyebildiğim, itekleyebildiğim, kaba davrandığım bazen. Anne! Demek isterdim ki sana, anlattığın bütün masalları unuttum. Şarkıları da. Bana onları yeniden anlat. Hayatı, ölümü, aşkı, yaşayıp gidiyor olmanın dinginliğini, anlamı, hiçliği ve yaşlılık yurdunu... Çocuk ‘ben’i anlat yine. Kendini anlat. Özür dilemem gereken kalp kırıklıklarını, incinmelerini masal yap da öyle anlat. Doğan aya, doğma diyen kızın güzelliğini anlat. “Al beni ağam, sinene sar beni” diyen kadınları anlat. Kara yüzbaşı sağ gözümü sol cebine, sol gözümü sağ cebine koyup beni zindana attı. Cemre dışarıda kaldı. Bir masal anlat da kuşlar telek düşürsün üstümüze. N’olur bir masal anlat. Bütün gömlekleri kirlittim. Bütün sözcükleri tükettim. Buranın kadınları gibi pervasız ve hesapsız yandım. Külümü alıp da hamurlarına katmadı kadınlar. Çocuklar türkü söylemedi. Cemreler düştü havaya, suya, toprağa... Beni ısıtmadı. O kadın, üzerimden atlarken... Yandı. Ötesi olmadı.

– Anne! Kötü bir rüyaydı sadece.

Annem anlatılmayacak rüyalara karşı Allah’a sığınarak saçımı okşuyor. Okuyor da bir yandan. Saçında gezinen bu yaşlı kadın eli, oğluyla her karşılaşmasında yüzüne gölgeler inen bir kraliçeye ait. Onu, masalların büyülu tozuna batırıyorum. Zümrüt siyahı saçları omuzlarına dökülüyor. Teninde, ne zaman hatırlasam burnumu sızlatan it güllerinin kokusu. Nasıl yapıyor bilmem, soluk alıp verişlerim düzeliyor.

Kraliçe, oğlunun ata yurduna her gelişinde biraz daha yıkık ve yaşlı olduğunu görerek hüzünlenmektedir. Oğul da annesinin saçlarının ışıltısını yitirdiğini, teninden canın çekildiğini, gözlerinin sonsuz uykularına dalmak üzere biraz daha derine düştüklerini, giysilerin eskisi gibi güzel durmadığını üzerinde, devinimlerin sarsaklaştığını, sesin çatallandığını görür her gelişinde.

Çocuk “masal” anlatsın diye, anne “masal” istesin diye umutla bakarlar birbirlerine. Ne anne masal anlatır, ne de çocuk ister.

Gözlerimi açtığımda hayatın ve annemin rengi solacak diye düşünürken fark ediyorum ki, masallara da kraliçenin yüzüne inen gölgeler bulaşmış. Sarsak, hasta ve yorgun masallar. Ne onlar annemi taşıyabilir bana, ne de annem masalları sürüyebilir.

Anne git artık! Uykum var.

İçinden bazen kendini evin arkasındaki erik ağacına asası gelen babamın yanına, ölü-gezer bir adamın sırtına sırtını vererek yatmaya giden annemden ne çok uzaklaşmışım. Ne çok değişmişim. Babamın hoşlanmadığı hastalıklarından biri gibi çağrılmadan gelip bir can sıkıntısı olarak içinize oturmuşum. Bunu hak etmemiş gibi davranıyor babam. Katlanmak zorunda olduğu, ama bir yandan da savuşturmaya çalıştığı yürek ağrısıym onun. Dizlerindeki hiç dinmeyen sızıyım. Aniden giren bir sancıyım. Neresi ağrıyorsa artık. Şimdi bu can sıkıntısından bir erik ağacının dalında sallanarak kurtulmak istiyormuş. İçinden öyle geliyormuş. “İçimden öyle geliyor” tümcesini, yani bu üç kelimeyi annemin ağlamaklı sesinden duyduğumda babamın da bir içi olduğunu, bir ağacın dalında sallandığı gün bu içi tanımaktan bütünüyle yoksun kalacağımı düşünerek onu gözetlemeye başlıyorum. Yoksa doğrudan mı sormalıydım?

– Baba!

– ...

– ...

Çocuklarından geriye kalan o kocaman boşluğu gösterebilirdi. Yerine ne koyacağını bilemediği göçmüş bedeniyle ağacın yüklü dallarında sallanıyor. Annemin ertesi sabah toplayıp da reçel yapmayı düşündüğü erikler ölü toprağına karışıyor.

– N’oldu baba?

– Yok bi şey!

Sabah olup her şey yerli yerine oturduğunda, yıkılmaya yüz tutmuş yayla evinin sarı boyalı merdivenlerinden inerken görüyorum onu. Sol eliyle bastonunu sıkıca kavramış. Sağ eli kırık bir bağ çubuğu. Göğsün hemen altında, vücudun çoktan terk ettiği bir uzuv olarak sallanıyor. Dişsiz ağzı sıkı sıkıya kapalı. Geceki kadar hüzünlü ve yaşlı görünmüyor. Göz göze geliyoruz. Bir yerden tanıyormuş da çıkaramamış gibi bakıyor. Karşılık göreceğimden oldukça kuşkulu, “Günaydın” diyorum. Bastonunu sallayarak “Açım aç!” diye bağıyor. Adam açtı! Anneme bakıyorum. “Sus” diyor.

İtler dolaşıp durmuş geceleyin dutun altında, diye söylenerek çıkıyor yokuşu. Yüreğim ağzıma geliyor. Usulca ayakkabılarımın altına bakıyorum. Rahatlayamıyorum yine de. Evin, komşu kızları gözetleme huyu edinmiş ergen oğlu gibi usulca yukarı sıvışıyorum.

BEN ORADAYIM VE ONUN ÜZERİNE SÖZLER DÜŞÜLÜYOR.

Yalnızlığın nasıl bir illet olduğu, Tanrı'nın bir cezası olduğu, ölümün soğukluğu ve gecenin ıssızlığı ile eş olduğu anlatılıyor:

Hasis ve soğuk bir kadındı gençken.

Ele güne karışmazdı bacım. Varsa dikiş, yoksa dikiş.

Ne düğünde oynadığımı gördük ne cenazede ağladığımı.

Armutlar dibine düştü. Çocuklar şu anamız bir başına ne yer ne içer diye hiç düşünmediler.

Abla dersen kahrından gitti.

İki dul yaşayıp gideriz, şu ablamı üzmemeyim demedi.

Kıl aldırmadı burnundan.

Nasıl muhtaç oldu bize? Oh olsun!

Tamam günah, Allah'ın gücüne gider. Ama herkes layığını bulur böyle.

Siyah-beyaz bir grup fotoğrafını gösteriyor annem. Akranları arasında göze çarpan bir güzelliği olmasa da duru, biçimli bir yüze sahip. Dalgalı saçları arkaya doğru kuvvetlice taranıp kocaman bir tokayla tutturulmuş. Kırklı yıllara göre oldukça cüretkâr sayılabilecek bir giyim tarzı. Kol altları hayli derin oyulmuş, göğsü ve beli sımsıkı saran bir elbise... Bu o değil, o da bu değil! Bunlar başka başka kadınlar, hayatlar, duruşlar, giysiler, bedenler. Gözaltlarındaki morluk dışımda benzeşen bir tarafları yok.

Yanında duran da, şu esmer olanı, rahmetli ablası, diyor annem. Kocasını soruyorum, çocuklarını soruyorum. Ben istiyorum, annem anlatıyor.

Dizine koyuyorum başımı.

Elleri saçımda gezinirken, bu elleri ne kadar özlemiş olduğumu, masalları ve gül kokusunu...

İşte şu kadın, rahmetli abla, dul kaldığında sığındı bacısının yanına. Çocuk-suzdu. Teyze annenin yarısıdır deyip işe koyuldu. Çocuklara anne oldu. Çocuklar ona kâh anne, kâh teyze derlerdi. Sonunda hem anne hem teyze diyebilmek için "Andezze" demeye başladılar. İşte bu Andezze ucuna lastik geçirilmiş gözlüklerinin üzerinden bakarak ak ipliklerden güller örerken, damla sakızını da çıt çıt çıtlatırdı. Kimsenin onun kadar sıkı dantel öremediği, onun kadar güzel sakız çıtlatamadığı dilden dile dolaşırdı. İşe, çeyize iştahı olmayan kızları Andezze'ye getirirdi anneleri. Şimdi bu Andezze var ya, mübarek erenler katındadır şimdi, inşallah öyledir. Gönlü öyle geniş, sözü öyle tatlı, eli öyle işlek bir kadındı ki,

bunlara aynı ananın evladı demek içimizden gelmezdi. İnsan ablasının yediğini içtiğini başına kakar mı? Abla bu, kardeş... Hayatıma ortak oldun diye başının etini yedi kadının. Kocasını kıskandı ondan, çocuklarını kıskandı. Adam da zaten, sapasağlamken dalyan gibi, çar-çaputun üzerine devriliverdi bir gün. Bir daha da kalkmadı. Ardından Andezze yatağa düştü. “Hasretine dayanamadı kocamın kahpe” diye bir tas çorba bile vermedi. Hastaneye yattığında Andezze, sandığını boşalttığı yetmiyormuş gibi, hasta yatağındaki kadının kolunu sıyrıklar içinde bırakarak bileziklerini de aldı.

Ama Andezze'nin yaşayacağı ömrü varmış daha, çekeceği çileler, ki Allah'ın takdiri; kız kardeşi boş bir sandık kadar değersizleşmiş gözünde. Arkamdan üzülmesi gerekiyorsa birilerinin, bu kardeşim olmalıydı demiş. Benim kardeşim, boş bir sandıkmış meğer. Bilge kadındı rahmetli, ahlaklı kadındı. Eniştesine yan gözle bakmadı, yanında konuşmadı da, bu işte “*Kocam dümbük, bacım kahpe*” diye dolandı ortalıkta. Andezze Allah'ın rahmetine kavuştuğunda komşulara bile göründü rüyalarında da, ona görünmedi.

SİSTİ, ABLASINI SANDIĞA KOYUYOR

Sisti, rüyalarında bile kendini esirgeyen ablasına çok öfkelenmiş. İşli bohçaları, bir karış eninde ak dantelleri, dokuma çarşafı, saten gecelikleri, boncuklu terlikleri, Adana burmalarını, taşlı küpeleri yeniden tıkmış sandığa. Damla sakızlarına, yarım kalmış danteline, lastiği eskimiş gözlüğüne bile tenezzül etmemiş. Sonra da götürüp mezarının üzerine fırlatmış anahtarı; “Al bakalım dünya malını” diye.

Komşu kadınlar ballandıra ballandıra Andezze'nin nasıl rüyalarına girdiğini, cennet mekânlarında komşularına yer tuttuğunu, Kevser Havuzu'nun başında sefa sürdüğünü ve kardeşinden bahsedildiğinde suratının asıldığını anlatmışlar.

SUDA BİR BALIK GİBİ YÜZEN ÇÖPTEN BEBEK

Annemin anlattığına göre yalnız bir kez görünmüş Andezze Sisti'ye. Hüzünlü şarkıların vaktinde, puslanmışken evren... Yaşlıların şöyle bir içinin geçtiği, kısa düşler ve üşümelerle uyandıkları, abdestlerin serin sularla tazelendiği... Katran ağaçlarından peydahlanan sisi beklerken içi geçmiş Sisti'nin. Oymuş beliren işte hiç beklemediği bir anda. Toprağı çatlamış elma bahçesinde yakası bağı açılmış, ördüğü dantelin yumağı dolanmış, kırılmış gözlüğüyle şaşkın bir hâlde imiş. Neresi olduğunu çıkaramasa da ablasının durduğu yeri, cennet olmadığı aşıkarmış. Bir ölünün görünebileceği kadar solgun ve yalnızmış. Elma bahçesi de öyle. Hiç yaprak yokmuş dallarında. Gök elmalarla doldurmuş ağzını Sisti. Öfkeyle kırmış ağacın dallarını. Ancak öfkesi durulduğunda, bu rüyanın hayra yorulacak bir tarafının olmadığını anlayıvermiş. Dantellerin, ipeklilerin, altınların, boncukların ara-

sından birbirine kenetlenmiş ölü ellerini uzatıp abla, avucundaki su birikintisinde bir balık gibi yüzen çöpten bebeği göstermiş ona. Gözaltlarındaki mor halkalardan tanımış bebeği.

Çöpmüş, çubukmuş, ağaçmış...

“O, benim!” diye haykırmış. “Ver onu!” diye paylamış. Abla çok gülmüş Sisti’ye. Hayat suyunu kurak toprağa akıtırken bebeğin, Sisti’nin yüreği daralıp nefesi kesilmiş. “Benim kardeşim çöp” demiş abla. Kurumuş, yaşlanmış, çirkinleşmiş ama içinde bir genç kız yüreği taşıyan... Toprağa gireceği güne kadar suya kavuşamayacak, ama hep onu alıp götürecektir suyu bekleyecek bir çöp.

Canının çekildiğini, derisinin gök elmalar kadar kekrelediğini, yoğun bir sissin bedenine yürüdüğünü, aşka ve hayata ömrü boyunca duymadığı kadar şiddetli bir istek duyduğunu...

Gerisini hatırlamıyormuş rüyanın. Hastanede açmış gözlerini ve eğer pullanmış görseymiş derisini, gök elmalarla dolu biçare bir ağaç olarak ya da... Hiç şaşırılmayacakmış. Andezze’nin çarşafa bıraktığı çöpten bebeğe de şaşırılmamış.

Sağ eli göğsünün üstünde “ablaman hediyesi” diye dolaşıp duran Sisti’nin her akşamüstü neyi beklediğini artık biliyorum. Genç kızların yüzünü kızartan, gelinlerin kanını kaynatan fantezilerin, yayından fırlamış ‘dil’in ve şarkıların peşinden koşan haykırışların, kesik gülüşlerin anlamını.

YALNIZLIK, SİSTİ’NİN SURETİNİ KUŞANIYOR.

Onu kirletmek ve çirkinleştirmek için yarış ediyorlar sanki. Öyle olmasa bu günbegün büyüyen yalnızlığı, bir haykırışa dönüşen yalnızlığı göz ardı etmeleri mümkün olmazdı. Bu yalnızlıkta insanların hiç karşılaşmak istemedikleri kaderleri, yaşlılıkları, ‘yok’lukları var. Sisti olmak, kötü bir şey. Çocuklar Sisti’yle korkutuluyorlar. Ablalarına çemkiren kız kardeşleri, “Onun gibi olursun sonra” sözü ehlileştiriyor. Tanrı bütün rahmetini çekmiş gibi Sisti’dan. Lanetlenmiş, kötücül bir yaratık olarak Avrat Yatağı’nın bütün günahını taşıyor.

O bütün yalnızlar adına hiç rol yapmadan, üzerini örtmeden hiçbir şeyin, korkmadan oynuyor. Bulaşır diye Sisti’nin kaderi, köşe bucak kaçıyorlar. Çocukları, torunları abartıyla basıyorlar bağırlarına. Ayrılışları olduğu kadar kavuşmaları da sahiciliğini yitiriyor bu yüzden. Sisti gibi olmaksızın torunların altına eşek olmak, gelinlerin eğri suratlarını çekmek, üç gün ortalıkta görünmediklerinde siteme boğmak yeğleniyor.

Gazeteyi kaygılı bir yüzle okuyan babama bakıyor ve şükrediyorum ki babam o boşluğun asla dolmayacağını bildiği için gelişimi abartmıyor. Annem; sanki ben hiç ayrılmamışım bu evden, büyümemişim, alnımda derin çizgiler oluşma-

mış, tüylerim henüz çıkıyormuş ve zaten gidecek yerim yokmuş gibi davranıyor. Sisti'nin haykırışları geliyor az öteden. Kocaman kucak, kocaman gülümseyiş, kocamış bir maskara olup başka hayatların üzerine abanan insanlara yalnızlıktan ne denli ürküklerini, kendileriyle kalmaktan ne denli korktuklarını anlatıyor.

Cami önünde dilendiği için her akşamüstü kızılılık sopalı oğlan arkasında, bir çocuk gibi ağlatılarak eve sokulan Singer Ali'nin evinin önüne geldiğini, ayağı yanmış it gibi ulumasından anlıyorum. “Allah başa vermesin” diyor annem hırkasına sarınırken.

Sisti'yi anlamak, Sisti'yi dinlemek, ne söylediğine kulak vermek, alayını ciddiye almak, üşümesinden anlıyorum ki annemi de ürkütüyor. Annemin dilinin sözcükleriyle, Avrat Yatağı'nın türküleriyle, söylenceleriyle anlatılabilecek bir kadın değil o. Bu yüzden belki de, bir göz görgüsü yaparak katlanılır kılıyorlar onu. Yalnız kalmaktan korkan insanlar mekânı daraltan, yürek sıkıyan, insanı kendi içine hapseden ışıklardan ve ondan uzak duruyorlar. İnsanı yapayalnız kılan bütün tavır alışlardan, yapıp etmelerden, öfkelerden, sahip çıkmalardan uzak. Yapılan fedakârlıkların altı çiziliyor, iyilikler abartılıyor ve yeri geldikçe söyleniyor. Gönül borçları çıkarılıyor, vicdani yükümlülükler...

Bütün ışıkları sönmük, o penceresi bize bakan oda hariç. Kırk voltluk bir ampulden sızan ışık altında oturuyor. Annem, “Eğer yalnızsa insan kırkılık ampuller takmamalı odalara” diyor. Işıkla yıkanmış bir ev düşünüyor. Gölgelelerin oynadığı, suretlerin büyüdüğü, kim açık bıraktı bu mutfağın lambasını diye söylendiği, mutfak kokuyor mu diye neşeli bir tınıyla sorduğu, sizi gidi keratalar diye söylenirken ayağına torunların oyuncaklarının takıldığı, sevecen bir sitemle içini boşalttığı ve benim odama yöneldiği sonra:

“Gözlerin bozulacak oğlum, bırak artık şu kitabı!”

Babamın öksürüğü duyuluyor içerden. Bunun, evin hanımına yapılan bir çağırının olduğu herkesçe biliniyor. Babam artık öksürmüyor. Çağırıyor hiç kimseyi. Takvim yaprakları arasında dolanıyor çokça... Bir takvim yaprağına gösterdiği ilgiyi göstermiyor oğluna. Yaşadığı için şükretmiyor da.

Hiç tükürmüyor televizyona doğru, küfretmiyor; “Unutmayın, siz uyurken de dünya dönüyor” diye gözlerinin içine bakan sunucuya. Tutup onun yerine söylemeyeceğim. Telefon hep meşgul sinyali veriyor. Onun televizyona doğru tükürmelerinin, elinin tersiyle gazeteye vurmalarının bir anlamı, vardı. Yitirdi. Ben bilemem tükürmeyi. Böyle küfretmeyi de.

Babamın nutkunun tutulmasına bakıp da öykülerin uyuduğunu sanmayın!

Onlar uyumuyor! Gece kelebekleri de.

Kulak verebilseydiniz gecenin sesine, duyardınız.

Keşke çalışmasaydınız. Keşke uyusaydınız.

Kana bulanmış caddeleri sokmasaydınız gözlerimize keşke.

Babamın dili tutulduysa sebebi sizsiniz.

Dilim pabuç kadar olduysa, yırtık ve dikiş tutmaz bir pabuç...

Dinleyeceksiniz!

Evet, uyuyoruz. Öfkemizi ve bulantımızı bastırmak için uyuyoruz. Acımızı dindirmek için uyur uyanık yaşıyoruz. Bir elin parmakları gibi sayıyoruz ölümleri. Listeler hâlinde, birbirine ulanarak ölüyoruz. İskambil kâğıtlarının birbiri üstüne devrilmesi gibi hafif, çabuk ve sessiz... Kabuklu hayvanlara döndüğümüzü ve nasıl bu hâle geldiğimizi hiç hatırlamadığımızı... Birbirimizi bir zamanlar çok sevdiğimizi... Çocuk olduğumuzu, genç olduğumuzu, âşık olduğumuzu... Bir erkek bir kadına yıllar sonra ancak, yokken o, bitmişken her şey, “Sensiz olamam” diyor.

Bir kadın yıllar sonra, meğer ne kadar sevmişim diye mırıldanıyor. Çok sevdiği için çekip gitmek belki; hayata yeniden başlamak, unutmak her şeyi, unutturmak, belki de kaybolmak istiyor.

Bense biliyorum içimde gün be gün büyüyen boşluğu. Ne yapsam dolacağını bilmiyorum bir tek. Gece kelebekleri ışığa doğru kanat çırpıyorlar kavrulacaklarını bilerek. Gülümsemeleri ve dokunuşları zaman, hüznü bir sarıya dönüştürecek. Hüznü sarıdan, bir tek Sisti korkmuyor. Kocaya gitmiş kızlar, Sisti'nin bir şeyi olmuyorlar artık. İlişkiler bir kez çözülmeye görsün, yaşanan onca yılın, ‘an’ın, kan bağının, aşkın iliği çekiliyor. Şarkılar kalıyor geriye; yalın ve gösterişsiz acılar karşısında diz büküp kocayan, koynuna girdiği insanın öyküsüne teslim olan şarkılar.

Televizyonu kapatıp merdivenleri iniyorum. Dişsiz ağızlıların şarkısını duyuyorum gecede. Onların yüreğindeki kadar yama tutmaz, onarılmaz, doldurulmaz bir boşlukla yaşayıp gideceğimin ve her akşamüstü yine de tuhaf bir önseziyle gözümü yola dikeceğimin farkında olarak. Ben de onlar gibi nereye tutunacağımı, nasıl yaşayacağımı, bekleyişin azabından nasıl kurtulacağımı hiç öğrenemeyeceğim. Gidip ona diyeceğim ki: “Eline kahve fincanı tutuşturulup komşuya gönderilmiş bir çocuk değilim ben! Katıp katıştırdıkların senin olsun, ne neredeyse öyle dursun. Al hikâyeni, ver hikâyemi!”

Ateş böcekleri, mehtap, baykuşun gözleri, bir kaplumbağa yolumun üstüne çıkıveren, rüzgâr sonra katran ağaçlarının kokusunu taşıyan, karadut ağacı, yıkık yayla evi şahadet edecekler ki hesap gününde, kurumuş bir bebeğe, suda bir balık gibi yüzerken hem aşkı hem de ölümü elinden alınmış bir çöp bebeğe yaşam suyunu vermekten başka bir amacı yoktu. Kadımsa hiç direnmedi genç adamın boğazını sıkmasına. Çırpınmadı da. “Canımı al, canımı al”, demiyor muydu zaten?

Ama burada, Sisti'nin tecavüze uğrayıp uğramadığını bir baykuşun gözlerinden anlayamaz insanlar. Otopsi yapılacak! Üzerime sözler üşüşecek; katil, sapık, ırz düşmanı... Ablanın laneti pekişecek. Andezze saygı ve titremeyle anılan bir isme dönüşecek.

Ne yapsam, vermeyecek! Elden ele gezecek de elime değmeyecek. Kurbağa gözlü kızlar içi geçmiş bir adamın uyandığında kendini bir İshak kuşu olarak bulmasının hikâyesini dolayacaklar dillerine. Allah onu bir uykuya yatırdı da zamanın şerrinden korudu diyecekler. Rabbim bana katından bir rahmet ver, diye ettiğim dualar böyle mi kabul görecekti? Uyumak isteyen de kimdi? Her şeyi bilen bunu bilmez miydi? Yaşamadan yorulduğum bu hayattan ne kaldı elimde, iki kırık aşk hikâyesinden başka. İki yarım... İki yarı... İki yar. Küskün bir baba oğlunun eşliğinde telaş ve kaygıyla beklemekten içli bir duaya dönüşen bir annenin yüreği.

Geri dönüp erik ağacına yöneliyorum. Babam don- gömlek sarılmış ağacın gövdesine, “Bu benim kararım, bas git!” diyor. Bu kez basıp gitmeyeceğimi biliyorum. Başımın çevresinde dönüp duran ateş böcekleriyle içindeki boşluğu bütün bütün doldurmak, yürek yaralarını yalamak onun, içini ısıtmak, gözlerine akıp annemin kederli bakışıyla buluşmak, onun ellerini, gülümsemesini, iç çekişini ve okşayışlarını hatırlamak, şarkı olarak çıkıp ağızından katran ormanının sisiyle Avrat Yatağı'nın sıkı sıkıya örtülü pencerelerinden sızmak, ölü parmaklar gibi baranalarda sallanan koruklara dolanmak, bir salyangoz gibi ışıltılı izler bırakmak her yerde ve bir çocuk tarafından üzerime tuz döküldüğünde eriyip gitmek istiyorum.

Bunun yerine elimi babamın omzuna atıyorum, çok eskiden onun bana yaptığı gibi. Dişsiz ağızlıların geceye ve şarkılara vuran kanat sesleri duyuluyor bir tek. Hep bizimle olacaklarmış gibi yüreğimizde cömertçe yer açtığımız ve bir gün ansızın yok oluşlarıyla taşıyamayacağımız kadar yalanı, kaldıramayacağımız kadar şakayı kucağımıza bırakan insanlara dair aldanişlar bu saatlerde çoğalıyor.

Bir İshak kuşu olsam ben de, öyle garip garip ötsem, kurbağa gözlü kızlar kulaklarını tıkar mı haykırışıma?

Bütün ağustos böcekleri sussa mesela, karadutlar sersemleyip toprağa serilse, annem usulca babama sokulsa, baykuşlar gözlerini hayretle açsa da ben bir haykırırsam...

Sesimi duyar mısın?